

Ošetrovateľské diagnózy

Ošetrovateľská diagnóza je súčasťou ošetrovateľského procesu. Musíme nájsť skutočné a očakávané potreby a problémy nemocného. Probrať je s nemocným, pokiaľ je to možné a vypracovať poradí jejich naléhavosti. Na základe toho zhotovíme ošetrovateľský plán.

Klasifikace ošetrovateľských diagnóz

Mezinárodný odborný zoskupenie North American Association for Nursing Diagnosis International (Severoamerická asociácia pre medzinárodnú ošetrovateľskú diagnostiku) vytvorilo diagnostický systém NANDA domén. Tento systém obsahuje názvy ošetrovateľských diagnóz. Ty sú sdružené v medzinárodnej klasifikácii ošetrovateľských diagnóz NANDA – International. Tieto ošetrovateľské diagnózy sú rozčlenené do tzv. diagnostických domén – okruhov/oblastí a ďalej do tzv. tried.

Stanovenie ošetrovateľskej diagnózy musí vychádzať z anamnézy. Pojetie systému **NANDA domén** je holistické a sleduje jedince vo všetkých oblastiach osobnosti a jej života. Diagnostické domény navazujú na Gordonové funkčné a dysfunkčné vzorce zdravia (v platnosti od roku 2000). Domény deklarujú zařazení problémů klienta do 13 nezaměnitelných oblastí. Domény nabízejí ošetrovateľské diagnózy (problémy), ktoré by sa u klienta mohli objaviť pri nefunkčnom uspokojovaní jeho potrieb. Domény sú rozdelené na **triedy** a každá trieda vymedzuje problémy klienta, respektive ošetrovateľské diagnózy, ktoré by sa u neho mohli vyskytnúť v jednej jeho ľudskej potrebe. Pokiaľ niektorá z ľudských potrieb klienta není v norme odpovídající věku, vývoji a kultuře, hovoříme o ošetrovateľskom problému neboli o ošetrovateľskej diagnóze. Každá ošetrovateľská diagnóza je určená tzv. diagnostickými prvky: **číselným kódom**, **definíciou**, určujúcimi znaky, súvisiacimi alebo rizikovými faktory. ^[1]

Diagnózy delíme do troch základných skupín:

- **aktuální** – keď je určená dysfunkcia niektorej potreby, napr. akútne bolesti, funkčná inkontinencia moči atď.,
- **potenciální** – klient je ohrozený možným vznikom ošetrovateľského problému, napr. riziko zácpy, riziko infekcie,
- **edukační** – k podpore zdravia, keď nie sú preukázané žiadne dysfunkcie, ale edukácia a podporou môžeme stav zlepšiť, klient sa chová vhodne, ale môže dosiahnuť zlepšenie, napr. ochota ke zlepšeniu liečebného režimu, ochota ke zlepšeniu výživy. Pri vytváraní ošetrovateľských diagnóz vždy postupujeme podľa zadaného schématu, ktoré sa u každej skupiny líši. ^[2]

Diagnostické domény

Dle NANDA systému rozlišujeme týchto **13 diagnostických domén**:

1. *Podpora zdravia* (**trieda**: management zdravia)
2. *Výživa* (**trieda**: prijímanie potravy, hydratácia)
3. *Vylučovanie a výmena* (**trieda**: vyprazdňovanie moči, gastrointestinálna funkcia, respiračná funkcia)
4. *Aktivita, odpočinek* (**trieda**: spánok - odpočinek, aktivita - pohyb, energetická rovnováha, srdcová - pľúcna odezva, sebaopieka)
5. *Vnímání/poznávání* (**trieda**: pozornosť, orientácia, čítanie - vnímanie, poznávanie, komunikácia)
6. *Vnímání sebe sama* (**trieda**: sebaopieka, sebaúcta, obraz tela)
7. *Vztahy* (**trieda**: úloha opatrovateľa, rodinné vzťahy, vykonávanie úloh)
8. *Sexualita* (**trieda**: sexuálna funkcia)
9. *Zvládání zátěže, odolnost vůči stresu* (**trieda**: post-traumatická odezva, reakcia na zvládanie záťaž, neurobehaviorálny stres)
10. *Životní princip* (**trieda**: presvedčenie, súlad hodnôt/presvedčenie a činů)
11. *Bezpečnost/ochrana* (**trieda**: infekcie, telesné poškodenie, násilie, riziko prostredia, obranné procesy, termoregulácia)
12. *Komfort* (**trieda**: telesný komfort, sociálny komfort)
13. *Růst, vývoj* (**trieda**: rúst, vývoj)

Standardizované názvy ošetrovateľských diagnóz dle NANDA

Číselné kódy a názvy.

1. Podpora zdravia

- 00078** Neefektívny liečebný režim
- 00099** Neefektívna podpora zdravia
- 00080** Neefektívny liečebný režim rodiny
- 00081** Neefektívny liečebný režim komunity
- 00082** Efektívny liečebný režim

00162 Ochota ke zlepšení léčebného režimu
00084 Hledání zdravého životního stylu
00163 Ochota ke zlepšení výživy

2. Výživa

00107 Neefektivní krmení kojence
00103 Porušené polykání
00002 Nedostatečná výživa
00001 Nadměrná výživa
00003 Riziko nadměrné výživy
00027 Deficit tělesných tekutin
00026 Zvýšený objem tělesných tekutin
00028 Riziko deficitu tělesných tekutin
00025 Riziko nevyváženého objemu tělesných tekutin
00160 Ochota ke zlepšení bilance tekutin

3. Vylučování a výměna

00016 Porušené vyprazdňování moči
00021 Úplná inkontinence moči
00023 Retence moči
00020 Funkční inkontinence moči
00017 Stresová inkontinence moči
00018 Reflexní inkontinence moči
00019 Urgentní inkontinence moči
00022 Riziko urgentní inkontinence moči
00166 Ochota ke zlepšení vyprazdňování moči

00014 Inkontinence stolice
00013 Průjem
00011 Zácpa
00012 Habituální zácpa
00015 Riziko zácpy

00030 Porušená výměna plynů

4. Aktivita, odpočinek

00095 Porušený spánek
00096 Spánková deprivace
00165 Ochota ke zlepšení spánku

00085 Zhoršená pohyblivost
00091 Zhoršená pohyblivost na lůžku
00089 Zhoršené ovládání pojízdného vozíku
00090 Zhoršená schopnost se přemístit
00088 Porušená chůze
00097 Nedostatek zájmových aktivit
00100 Opožděné pooperační zotavení
00168 Sedavý životní styl
00040 Riziko imobilizačního syndromu

00050 Porušená vnitřní energie
00093 Únava

00029 Snížený srdeční výdej
00033 Oslabené dýchání
00032 Neefektivní dýchání
00092 Intolerance aktivity
00034 Dysfunkční odpojování umělé plicní ventilace
00024 Neefektivní tkáňová perfuze
00094 Riziko intolerance aktivity

00109 Deficit sebepečce při oblékání a úpravě zevnějšku
00108 Deficit sebepečce při koupání a hygieně
00102 Deficit sebepečce při jídle
00110 Deficit sebepečce při vyprazdňování

5. Vnímání / Poznávání

00123 Opomíjení jedné strany těla

00127 Porušená interpretace okolí
00154 Potulka

00122 Porucha smyslového vnímání

00126 Deficitní znalost

00128 Akutní zmatenost

00129 Chronická zmatenost

00131 Poškozená paměť

00130 Porušené myšlení

00161 Ochota doplnit deficitní vědomosti

00051 Zhoršená verbální komunikace

00157 Ochota ke zlepšení komunikace

6. Vnímání sebe sama

00121 Porušená osobní identita

00125 Bezmocnost

00124 Beznaděj

00152 Riziko bezmocnosti

00054 Riziko osamělosti

00167 Ochota zlepšit sebepojetí

00119 Chronicky nízká sebeúcta

00120 Situačně nízká sebeúcta

00153 Riziko situačně snížené sebeúcty

00118 Porušený obraz těla

7. Vztahy

00061 Přetížení pečovatele

00056 Zhoršená rodičovská role

00062 Riziko přetížení pečovatele

00057 Riziko zhoršení rodičovské role

00164 Ochota ke zlepšení rodičovské role

00060 Přerušený život rodiny

00063 Dysfunkční život rodiny s alkoholismem

00058 Riziko oslabení vazby rodičů a dítěte

00159 Ochota ke zlepšení funkce rodiny

00104 Neefektivní kojení

00105 Přerušené kojení

00055 Neefektivní plnění role

00064 Konflikt rodičovské role

00052 Poškozená sociální interakce

00106 Efektivní kojení

8. Sexualita

00059 Sexuální dysfunkce

00065 Neefektivní sexuální život

9. Zvládání zátěže, odolnost vůči stresu

00114 Stresový syndrom po přemístění

00142 Traumatický syndrom po znásilnění

00144 Tichá reakce traumatického syndromu po znásilnění

00143 Smíšená reakce traumatického syndromu po znásilnění

00141 Posttraumatický syndrom

00149 Riziko stresového syndromu po přemístění

00145 Riziko posttraumatického syndromu

00148 Strach

00146 Úzkost

00147 Úzkost ze smrti

00137 Chronický zármutek

00072 Neefektivní popírání

00070 Oslabené přizpůsobení

00069 Neefektivní zvládání zátěže

00071 Defenzivní zvládání zátěže

00136 Anticipační smutek

00135 Dysfunkční smutek

00073 Neschopnost rodiny zvládat zátěž

00074 Ohrožující zvládání zátěže rodinou

00077 Neefektivní zvládání situace v komunitě

00172 Riziko dysfunkčního smutku

00158 Ochota zlepšit zvládání zátěže
00075 Ochota blízké osoby lépe zvládnout zátěž
00076 Ochota komunity zlepšit zvládání zátěže

00009 Autonomní dysreflexie
00116 Narušené chování dítěte
00049 Snížená nitrolební adaptivní kapacita
00010 Riziko autonomní dysreflexie
00115 Riziko narušeného chování dítěte
00117 Možné zlepšení chování dítěte

10. Životní princip

00068 Ochota ke zlepšení duchovní pohody

00066 Duchovní nouze
00083 Konflikt v rozhodování
00079 Nedodržení
00169 Porušená religiozita
00067 Riziko duchovní nouze
00170 Riziko porušení religiozity
00171 Ochota ke zlepšení religiozity

11. Bezpečnost/ochrana

00004 Riziko infekce

00045 Poškozená ústní sliznice
00046 Poškozená kožní integrita
00044 Poškozená tkáňová integrita
00048 Poškozená dentice
00031 Neefektivní průchodnost dýchacích cest
00043 Neefektivní odolnost
00035 Riziko poškození
00087 Riziko perioperačního poškození
00155 Riziko pádů
00047 Riziko porušení kožní integrity
00039 Riziko aspirace
00156 Riziko syndromu náhlého úmrtí kojence
00038 Riziko traumatu
00036 Riziko udušení
00086 Riziko periferní neurovaskulární dysfunkce

00151 Sebepoškození
00139 Riziko sebepoškození
00138 Riziko násilí vůči jiným
00140 Riziko násilí vůči sobě
00150 Riziko sebevraždy

00037 Riziko intoxikace

00041 Alergická reakce na latex
00042 Riziko alergické reakce na latex

00008 Neefektivní termoregulace
00006 Hypotermie
00007 Hypertermie
00005 Riziko nerovnováhy tělesné teploty

12. Komfort

00132 Akutní bolest
00133 Chronická bolest
00134 Nauzea

00053 Sociální izolace

13. Růst, vývoj

00101 Neprospívání dospělé osoby
00113 Riziko nesouměrného růstu

00111 Opožděný růst a vývoj
00112 Riziko opožděného vývoje

Příklad ošetrovatelské diagnózy dle NANDA v praxi

Číselný kód a název ošetrovatelské diagnózy:

00136 Truchlení

Definice:

Normální složitý proces, který obsahuje emoční, fyzické, spirituální, sociální a intelektuální reakce a chování, jímž jedinci, rodiny a komunity začleňují aktuální, očekávanou a/nebo vnímanou ztrátu do svého každodenního života.

Určující znaky:

pozměněná aktivita, změny ve spánku, zhoršená imunita, hněv, obviňování, zoufalství, odstup, hledání významu ve ztrátě, pocit viny pramenící z pocitu úlevy, udržování kontaktu se zesnulým, bolest, panické chování, osobní růst

Důvod a projev:

Truchlení z důvodu ztráty blízké osoby, projevující se sebeobviňováním a plačtivostí.

Cíl:

- podpořit proces truchlení
- edukovat o procesu truchlení

Priorita:

- střední

Výsledná kritéria:

- pacient se nebojí na nás obrátit kvůli psychické podpoře
- pacient si prochází procesem truchlení

Intervence:

- empaticky přistupovat k truchlícímu
- zjistit příčinu truchlení
- edukovat pacienta o procesu truchlení
- podpořit proces truchlení
- sledovat případné patologie v procesu truchlení
- hlásit patologické truchlení lékaři

Odkazy

Související články

- Ošetrovatelský proces

Doporučená literatura

Příklady dalších ošetrovatelských diagnóz dle NANDA naleznete zde:

- MAREČKOVÁ, Jana. *Ošetrovatelské diagnózy v NANDA doménách*. První vydání. Grada, 2006. 264 s. ISBN 80-247-1399-3.
- INTERNATIONAL, NANDA. *Ošetrovatelské diagnózy : Definice a klasifikace 2015-2017*. První vydání. Grada, 2016. 464 s. ISBN 9788024754123.

Použitá literatura

- VÝUKOVÝ PORTÁL LÉKAŘSKÉ FAKULTY, Univerzita Palackého v Olomouci. *Diagnostika v ošetrovatelství* [online]. [cit. 2019-03-10]. <<https://mefanet.upol.cz/clanky.php?aid=46>>.

Reference

1. VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA ZDRAVOTNICKÁ A STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA,. *Multimediální trenažér plánování ošetrovatelské péče: Charakteristika ošetrovatelského procesu* [online]. Hradec Králové, ©2008. [cit. 2019-03-10]. <<https://ose.zshk.cz/projekt/o-projektu.aspx>>.
2. ZDRAVOTNICTVÍ A MEDICÍNA,. *NANDA taxonomie II* [online]. [cit. 2019-03-10]. <<https://zdravi.euro.cz/clanek/sestra/nanda-taxonomie-ii-448158>>.